

Asia C-323/19

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

18.4.2019

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Trgovački sud u Zagrebu (Kroatia)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

8.4.2019

Täytäntöönpanomenettelyn hakija:

Interplastics s.r.o.

Täytäntöönpanomenettelyn vastapuoli:

Letificio d.o.o.

[– –]

Euroopan unionin tuomioistuin

[– –]

Asia:

Ennakkoratkaisupyyntö ja pyyntö, joka koskee unionin tuomioistuimen asioissa C-484/15 ja C-551/15 antamien tuomioiden perustelujen tulkintaa asiassa, joka on kansallisessa tuomioistuimessa vireillä asianumerolla Povrv-752/19.

Asiassa pyydetään aluksi pääasian asianosaisten eli täytäntöönpanomenettelyn hakijan ja vastapuolen henkilötietojen suojaa.

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin:

Esittää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan nojalla kansallisena tuomioistuimena ja tuomari Mislav Kolakušićin välityksellä ennakkoratkaisupyyntön, joka koskee unionin oikeuden yhdenmukaista tulkintaa ja soveltamista, ja pyynnön, joka koskee unionin tuomioistuimen asioissa

C-484/15 ja C-551/15 antamien tuomioiden tulkintaa Trgovački sud u Zagrebissa (Zagrebin kauppatorioistuini) vireillä olevassa asiassa Povrv-752/19 (liite 1).

Unionin tuomioistuin totesi asiassa C-551/15 9.3.2017 antamassaan tuomiossa seuraavaa: ”asetusta N:o 1215/2012 on tulkittava siten, että Kroatiassa julkiset notaarit, jotka käyttävät pakko-täytäntöönpanomenettelyissä heille kansallisessa oikeudessa annettua toimivaltaa ’todistusvoimaisen asiakirjan’ perusteella, eivät kuulu kyseisessä asetuksessa tarkoitettun käsitteen ’tuomioistuin’ piiriin”.

Vaikka unionin tuomioistuimen kanta on selvä ja yksiselitteinen siltä osin kuin on kyse siitä, ettei notaareilla Kroatiassa ole toimivaltaa antaa täytäntöönpanomääräyksiä todistusvoimaisen asiakirjan perusteella, kyseistä asetuksen N:o 1215/2012 vastaista käytäntöä jatketaan yhä. Notaarit ovat unionin tuomioistuimen 9.3.2017 antaman tuomion jälkeen antaneet yli miljoona täytäntöönpanomääräystä.

Kroatian tasavalta on 1.1.2013 alkaen ollut täysimääräinen jäsen Euroopan unionissa, jonka toimielimet takaavat yhdenvertaisen oikeudellisen kohtelun kaikkien jäsenvaltioiden kaikille kansalaisille ja oikeushenkilöille.

Kroatian tuomioistuimet tulkitsevat unionin tuomioistuimen asiassa C-551/15 antamaa tuomiota vaihtelevasti ja katsovat enimmäkseen, että kyseinen tuomio koskee ainoastaan sellaisia notaarin toteuttamia pakko-täytäntöönpanomenettelyjä, joissa vastapuolena on luonnollinen henkilö – unionin toisen jäsenvaltion kansalainen. [alkup. s. 2]

Asiaa käsittelevä tuomioistuin ei voi hyväksyä kroatialaisten tuomioistuinten kannanottoja ja ratkaisuja, joissa oikeutta ja asetusta N:o 1215/2012 sovelletaan eri tavoin yhtäältä Kroatian kansalaisten ja oikeushenkilöiden ja toisaalta Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden kansalaisten ja oikeushenkilöiden välillä syrjivällä tavalla.

Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebin kauppatorioistuini) esittää näin ollen kansallisena tuomioistuimena unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntöön varmistaakseen sen, että unionin oikeutta sovelletaan yhdenmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa ja että yhdenvertaisen kohtelun ja kansalaisten ja oikeushenkilöiden yhdenvertaisuuden periaatetta noudatetaan sovellettaessa unionin oikeutta asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa Povrv-752/19.

Ottaen huomioon unionin tuomioistuimen ratkaisujen soveltamisessa ilmenneet eroavaisuudet, on aiheellista esittää tämä pyyntö, jotta voidaan vahvistaa, ovatko Kroatian luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt Euroopan unionin kansalaisina samassa asemassa kuin unionin muiden jäsenvaltioiden luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt siltä osin kuin on kyse unionin oikeuden soveltamisesta Kroatian alueella.

Asiaa käsittelevä tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta yhdistämään tämän pyynnön ennakkoratkaisupyyntöön, jonka Općinski sud u Novom Zagrebu (Novi Zagrebin alioikeus, Kroatia) on esittänyt asianumerolla C-657/18, ja pyyntöihin, jotka asiaa käsittelevä tuomioistuin on esittänyt 11.3.2019 ja 20.3.2019, ja käsittelemään asiat yhdessä.

Trgovački sud u Zagrebu perustelee Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 94 artiklan ja kansallisille tuomioistuimille esitettyjen ennakkoratkaisupyyntöjen esittämistä koskevien suositusten mukaisesti pyyntönsä seuraavasti:

I. Tiivistelmä oikeusriidan kohteesta ja relevanteista tosiseikoista, sellaisina kuin asiaa käsittelevä tuomioistuin on todennut ne asiassa nro Povrv-752/19

Pääasian asianosaiset ovat täytäntöönpanomenettelyn hakija INTERPLASTICS S.R.O., [– –] Bratislava, Slovakia, [– –] ja vastapuoli LETIFICO d.o.o., Velika Buna (Velika Gorica) [– –]. 4.2.2019 aloitettiin täytäntöönpanomenettely todistusvoimaiseen asiakirjaan perustuvan täytäntöönpanohakemuksen perusteella, ja 4.2.2019 julkinen notaari Tomislav Knez, Sveta Nedjelja, [– –] antoi todistusvoimaisen asiakirjan perusteella täytäntöönpanomääräyksen Ovr-23/2019, jossa määrättiin, että vastapuolen oli kahdeksan päivän kuluessa maksettava täytäntöönpanohakemuksessa ilmoitettu saatava, jonka suuruus oli 17 700 kunaa, laillisine viivästyskorkeineen, ja menettelystä aiheutuneita kuluja 7 210,80 kunaa.

Saatava perustuu 11.12.2018 päivättyyn luetteloon laskutuksista.

Hakemus on toimitettu vastapuolelle samalla kuin täytäntöönpanomääräys, eli 13.2.2019. Vastapuoli on oikea-aikaisesti riitauttanut kyseisen määräyksen sekä perusteeltaan että määrältään.

Unionin tuomioistuimen asioissa C-484/15 ja C-551/15 annetuissa tuomioissa on todettu, että toimiessaan heille kansallisessa lainsäädännössä annetun toimivallan puitteissa todistusvoimaiseen asiakirjaan perustuvissa täytäntöönpanomenettelyissä Kroatian julkiset notaarit eivät kuulu eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta annetussa asetuksessa tai tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetussa asetuksessa tarkoitettua tuomioistuimen käsitteen alaan. Unionin tuomioistuin toteaa kyseisissä asetuksissa lisäksi, että se, että keskinäistä luottamusta lainkäyttöön siviili- ja kauppaoikeuden alalla kunnioitetaan unionin jäsenvaltioissa, edellyttää muun muassa, että ratkaisut, joiden täytäntöönpanoa pyydetään toisessa jäsenvaltiossa, on annettu tuomioistuinmenettelyssä, jossa taataan riippumattomuus ja puolueettomuus sekä kontradiktorisen periaatteen noudattaminen. Menettely, joka edeltää täytäntöönpanomääräyksen antamista, ei ole kontradiktorinen menettely, eikä kyseistä määräystä anna tuomioistuin, vaan julkinen notaari, jota, kuten edellä on

todettu, ei voida pitää tuomioistuimena. Tämä johtaa siihen päätelmään, että määräyksen on antanut viranomainen, jolla ei ole mitään toimivaltaa sen antamiseen ja että näin ollen on sovellettava toimivallan täydellistä puuttumista koskevia sääntöjä. Tästä seuraa, ettei asiaa käsittelevä tuomioistuin voi hyväksyä toimia, jotka on toteuttanut viranomainen, jolla ei ole ollut lainkaan toimivaltaa, ja näin ollen ei ole mahdollista jatkaa kyseisen täytäntöönpanomääräyksen osalta aloitettua riitautusmenettelyä. Se, mikä on mitätöntä alusta pitäen, ei voi muuttua päteväksi eikä voi tulla todetuksi päteväksi oikeudenkäynnin kuluessa, koska tämä olisi ristiriidassa asianosaisten menettelyllisen yhdenvertaisuuden kanssa. [alkup. s. 3]

II Asiassa sovellettavien kansallisten säännösten sisältö ja relevantti kansallinen oikeuskäytäntö

Asiassa riidanalainen on täytäntöönpanolain (Ovršni zakon, Narodne novine, nro 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ja 73/17; jäljempänä OZ) 1 §, jossa julkisille notaareille annetaan toimivalta suorittaa saatavien pakkoperintää ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella antamalla täytäntöönpanokelpoinen täytäntöönpanomääräys ilman vastapuolen nimenomaista suostumusta. Koska riidanalainen kysymys koskee näin ollen julkisten notaarien toimivaltaa tämän siviilioikeudellisen asian yhteydessä, asiaa käsittelevä tuomioistuin ei ole tutkinut asian aineellista kysymystä.

Alioikeus on katsonut, että unionin tuomioistuimen asioissa C-484/15 ja C-551/15 antamien tuomioiden perusteluilla ja tulkinnalla on merkitystä myös kansallisessa oikeudessa, ja se on soveltanut unionin tuomioistuimen mainittua oikeuskäytäntöä ja tulkintaa asiassa Povrv-752/19.

Oikeuskäytäntö:

Općinski sud u Novom Zagrebu antoi asiassa Povrv-57/18 ratkaisun (liite 2), jolla se hylkäsi täytäntöönpanohakemuksen ja kumosi julkisen notaarin antaman täytäntöönpanomääräyksen. Mainittu tuomioistuin viittasi tältä osin unionin tuomioistuimen asiassa C-551/15 antamaan tuomioon ja perusteli ratkaisunsa seuraavasti: ”– – Menettely, joka edeltää täytäntöönpanomääräyksen antamista, ei ole kontradiktorinen menettely, eikä kyseistä määräystä anna tuomioistuin, vaan julkinen notaari, jota, kuten edellä on todettu, ei voida pitää tuomioistuimena. Tämä johtaa siihen päätelmään, että määräyksen on antanut viranomainen, jolla ei ole mitään toimivaltaa sen antamiseen ja että näin ollen on sovellettava toimivallan täydellistä puuttumista koskevia sääntöjä. Tästä seuraa, ettei asiaa käsittelevä tuomioistuin voi hyväksyä toimia, jotka on toteuttanut viranomainen, jolla ei ole ollut lainkaan toimivaltaa, ja näin ollen ei ole mahdollista jatkaa kyseisen täytäntöönpanomääräyksen osalta aloitettua riitautusmenettelyä. Se, mikä on mitätöntä alusta pitäen, ei voi muuttua päteväksi eikä voi tulla todetuksi päteväksi oikeudenkäynnin kuluessa, koska tämä olisi ristiriidassa asianosaisten menettelyllisen yhdenvertaisuuden kanssa.”

Županijski sud u Puli (Pulan maakunnallinen tuomioistuin, Kroatia) on sitä vastoin antanut ratkaisun nro Gž Ovr-645/2018 (liite 3), jolla se on kumonnut ratkaisun Povrv-57/18 ja todennut seuraavaa: ”– alioikeuden kanta, joka koskee julkisten notaarien toimivallan puuttumista siltä osin kuin on kyse menettelyistä, jotka liittyvät täytäntöönpanomääräyksen antamiseen todistusvoimaisen asiakirjan perusteella, on virheellinen, koska julkisten notaarien toimivallasta säädetään OZ:n (Narodne novine nrot 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ja 73/17) 26 luvun säännöksissä, ja julkinen notaari on siten toiminut lainmukaisesti, koska julkinen notaari on OZ:n 282 §:n säännösten mukaisesti sen jälkeen, kun vastapuoli oli riitauttanut hänen todistusvoimaisen asiakirjan perusteella antamansa täytäntöönpanomääräyksen, saattanut asian alioikeuden käsiteltäväksi, jotta tämä toimivaltaisena tuomioistuimena käsitelisi riitauttamisen. Alioikeuden olisi oikeudenkäynnin tässä vaiheessa – koska kyse on asiasta, jossa vastapuolen ilmoittama kotipaikka on Kroatiassa kyseisen alioikeuden tuomiopiirin alueella – pitänyt OZ:n 282 §:n 3 momentin nojalla lausua vastapuolen riitauttamisesta OZ:n 57 §:n ja 58 §:n mukaisesti ja antaa kyseisten säännösten mukainen ratkaisu. Koska alioikeus on soveltaen virheellisesti ZPP:n ((Zakon o parničnom potupku; siviiliprosessilaki) 16 §:n säännöksiä hylännyt täytäntöönpanohakemuksen ja kumonnut todistusvoimaisen asiakirjan perusteella annetun täytäntöönpanomääräyksen kokonaisuudessaan julkisen notaarin toimivallan ehdottoman puuttumisen perusteella, alioikeus on soveltamalla virheellisesti ZPP:n 16 §:ää ja OZ:n 21 §:n 1 momenttia rikkonut olennaisia menettelymääräyksiä 354 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, mihin muutoksenhaussa on vedottu.”

Županijski sud u Puli katsoo näin ollen, että julkisen notaarin määräyksen sen osan, jolla julkinen notaari määrää vastapuolen suorittamaan kyseisen maksun, vaikutukset voidaan pitää voimassa.

Lisäksi asioissa Povrv-1434/18, Povrv-3326/17 ja Povrv-3380/18 (liite 4) Trgovački sud u Zagrebu on pitänyt voimassa maksumääräykset, jotka on annettu täytäntöönpanomääräyksissä, joita julkiset notaarit olivat antaneet velallisina olevien ulkomaisten oikeushenkilöiden osalta.

Asiassa Povrv-113/18 (liite 5) Trgovački sud u Zagrebu on sitä vastoin hylännyt täytäntöönpanohakemuksen ja kumonnut julkisen notaarin todistusvoimaisen asiakirjan perusteella antaman täytäntöönpanomääräyksen viitaten tältä osin unionin tuomioistuimen asiassa C-551/15 antamaan tuomioon, ja perustellut ratkaisunsa seuraavasti: ”– Menettely, joka edeltää täytäntöönpanomääräyksen antamista, ei ole kontradiktorinen [alkup. s. 4] menettely, eikä kyseistä määräystä anna tuomioistuin, vaan julkinen notaari, jota, kuten edellä on todettu, ei voida pitää tuomioistuimena. Tämä johtaa siihen päätelmään, että määräyksen on antanut viranomainen, jolla ei ole mitään toimivaltaa sen antamiseen ja että näin ollen on sovellettava toimivallan täydellistä puuttumista koskevia sääntöjä. Tästä seuraa, ettei asiaa käsittelevä tuomioistuin voi hyväksyä toimia, jotka on toteuttanut viranomainen, jolla ei ole ollut lainkaan toimivaltaa, ja näin ollen ei ole mahdollista jatkaa kyseisen täytäntöönpanomääräyksen osalta aloitettua

riitautusmenettelyä. Se, mikä on mitätöntä alusta pitäen, ei voi muuttua päteväksi eikä voi tulla todetuksi päteväksi oikeudenkäynnin kuluessa, koska tämä olisi ristiriidassa asianosaisten menettelyllisen yhdenvertaisuuden kanssa.”

Näistä kansallisten tuomioistuinten ratkaisuista ilmenee, että tuomioistuimilla on toisistaan poikkeavia oikeudellisia kantoja siltä osin kuin on kyse julkisten notaarien toimivallasta antaa täytäntöönpanomääräyksiä.

III Tiivistelmä syistä, joiden perusteella ennakkoratkaisua pyytävällä tuomioistuimella on epäilyksiä unionin oikeuden tiettyjen säännösten tulkinnasta tai pätevydestä, sekä siitä yhteydestä, jonka mainittu tuomioistuin näkee kyseisten säännösten ja pääasiassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön välillä

Ennakkoratkaisupyynnöllä pyritään varmistamaan unionin oikeuden yhdenmukainen soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa ja yhdenvertaisen kohtelun ja kansalaisten yhdenvertaisuuden periaatteen noudattaminen unionin oikeuden soveltamisessa, sekä yhtenäistämään kansallisen tuomioistuimen oikeuskäytäntö unionin voimassaolevan oikeuden soveltamisessa.

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi annetun eurooppalaisen yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa määrätään, että jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa. Mainitun yleissopimuksen 14 artiklassa taataan syrjinnän kieltö ja määrätään, että yleissopimuksessa tunnustetuista oikeuksista ja vapauksista nauttiminen taataan ilman minkäänlaista sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään tai muuhun asemaan perustuvaa syrjintää. SEUT 18 artiklassa määrätään, että kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä perussopimusten soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta perussopimusten erityismääräysten soveltamista. Asiaa käsittelevä tuomioistuin katsoo, että nyt käsiteltävässä asiassa Kroatian kansalaisia ja kroatialaisia oikeushenkilöitä syrjitään Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin ja oikeushenkilöihin nähden, mikä ilmenee asioissa C-484/15 ja C-551/15 annetuista tuomioista. Unionin tuomioistuimen asioissa C-484/15 ja C-551/15 antamien tuomioiden mukaan kyseisiä täytäntöönpanokelpoisia asiakirjoja ei tunnusteta unionin muissa jäsenvaltioissa eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta annetun asetuksen tai tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun asetuksen perusteella. Kansallisessa lainsäädännössä valtuutetaan näin ollen julkiset notaarit antamaan täytäntöönpanomääräyksiä, joita ei tunnusteta sellaisiksi tai tuomioistuinratkaisuiksi Euroopan unionin muissa jäsenvaltioissa. Kyseisten tuomioiden perusteluista ilmenee selvästi, ettei julkisen notaarin luona käytävä menettely tarjoa takeita riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta ja

ettei se ole kontradiktorinen menettely. Kaikki edellä esitetty johtaa kroatialaisten luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden epäyhdenvertaiseen kohteluun Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin nähden jopa siinä määrin, että kyse on syrjinnästä. Se, ettei kyseinen menettely ole kontradiktorinen, johtaa epäyhdenvertaiseen kohteluun asianosaisten välillä ja loukkaa näin ollen Euroopan ihmisoikeussopimuksessa vahvistettua, oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaa peruseriaatetta.

Yhtiöiden oikeudet edellyttävät asiaa koskevien unionin sääntöjen yhdenmukaistamista oikeusvarmuuden vahvistamiseksi, jotta voidaan tukea taloudellista toimintaa ja investointeja liittymisasiakirjan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaisesti. Tulkinnalla, joka on ristiriidassa yhtiöiden yhdenvertaisuuden periaatteen kanssa, asetetaan kotimaiset yhtiöt huonompaan asemaan kuin unionin muiden jäsenvaltioiden yhtiöt, mikä on unionin peruseriaatteiden vastaista. **[alkup. s. 5]**

Ennakkoratkaisukysymykset ovat täsmällisesti ilmaistuina seuraavat:

1. Onko kansallisen lainsäädännön säännös, eli täytäntöönpanolain (Ovršni zakon, Narodne novine, nro 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ja 73/17) 1 §, jossa julkisille notaareille annetaan toimivalta suorittaa saatavien pakkoperintää todistusvoimaisen asiakirjan perusteella antamalla täytäntöönpanokelpoinen täytäntöönpanomääräys ilman vastapuolena olevan Kroatiaan sijoittautuneen oikeushenkilön nimenomaista suostumusta, yhteensopiva Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen ja SEUT 18 artiklan kanssa, kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen asioissa C-484/15 ja C-551/15 antamat tuomiot?

2. Voidaanko tulkintaa, joka on esitetty asioissa C-484/15 ja C-551/15 annetuissa unionin tuomioistuimen tuomioissa, soveltaa ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa vireillä olevaan, edellä esiteltyyn asiaan Povrv-1614/2018, ja täsmällisemmin, onko asetusta N:o 1215/2012 tulkittava siten, että Kroatiassa julkiset notaarit, jotka toimivat käyttäen toimivaltaa, joka heille on kansallisessa oikeudessa annettu ”todistusvoimaiseen asiakirjaan” perustuvien sellaisten pakkotäytäntöönpanomenettelyjen osalta, joissa menettelyn vastapuolina ovat Kroatiaan sijoittautuneet oikeushenkilöt, eivät kuulu mainitussa asetuksessa tarkoitetun tuomioistuimen käsitteen alaan?

[– –] [julistamisen paikka ja aika]

[– –] [tuomarin suku- ja etunimi, osoite ja sähköpostiosoite]

Liitteet:

- 1) pääasiaa koskevia asiakirjoja, Trgovački sud u Zagrebu, Povrv-752/19, merkitty liitteessä numeroilla 1–10,

- 2) Općinski sud u Novom Zagrebun oikeuskäytäntöä, Povrv-57/18, merkitty liitteessä numeroilla 11–12
- 3) Županijski sud u Šibenikun oikeuskäytäntöä, Gž Ovr-645/18, merkitty liitteessä numeroilla 13–14
- 4) Trgovački sud u Zagrebun oikeuskäytäntöä, asiat Povrv-1434/18 ja Povrv-3380/18, merkitty liitteessä numeroilla 15–19
- 5) Trgovački sud u Zagrebun oikeuskäytäntöä, asia Povrv-113/18, merkitty liitteessä numeroilla 20–21

TYÖASIAKIRJA